

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2023

Xuan Huan Dao

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Mezi světy: Autoetnografie života druhé generace Vietnamců

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Xuan Huan Dao**
Osobní číslo: **H20060**
Studijní program: **B0314A250013 Sociální a kulturní antropologie**
Téma práce: **Mezi světy: autoetnografie života druhé generace Vietnamců**
Zadávací katedra: **Katedra sociální a kulturní antropologie**

Zásady pro vypracování

Bakalářská práce bude vizuálně-antropologickou autoetnografií autora, příslušníka druhé generace Vietnamců, která nahlédne do života autora od narození do dospělosti a zobrazí jednotlivé vlivy na jeho kulturní identitu. Vizuálně-antropologické teorie autor doplní o teorie transnacionalismu a etnické identity. Kromě samotného filmu bude součástí práce i hermeneutický výklad filmu z pohledu dalších členů druhé generace Vietnamců v ČR, realizovaný metodou focus group. Cílem filmu je představit emický pohled na vyrůstání člena druhé generace Vietnamců v ČR a v textové části srovnání vlastních intencí autora při tvorbě filmu a výkladu filmu z pozice dalších členů skupiny.

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Berger, P. L., T. Luckmann 1999. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Černík, J. 2006. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H.

Fay, B., J. Ogrocká 2002. *Současná filosofie sociálních věd: multikulturní přístup*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Freidingerová, T. 2014. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. Praha: SLON v koedici s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy Praha.

Leontiyeva, Y. 2006. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

Morgan, D. L., J. Krchová 2001. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert.

Petráš, T. 2011. *Ecce homo: (esej o vizuální antropologii)*. Pardubice: Univerzita Pardubice.

Szaló, C. 2007. *Transnacionální migrace: proměny identit, hranic a vědění o nich*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.

Katedra sociální a kulturní antropologie

Datum zadání bakalářské práce: **30. března 2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. března 2023**

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.
děkan

PhDr. Tomáš Boukal, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2022

Prohlášení autora

Práci s názvem *Mezi světy: Autoetnografie života druhé generace Vietnamců* jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 31. 3. 2023

Xuan Huan Dao

Tato práce se skládá z textové a audiovizuální části.

Poděkování

Rád bych poděkoval PhDr. Adamu Horálkovi, Ph.D. za vedení této práce, ochotu a čas. Také bych poděkovat Mgr. Milanu Durňakovi, Ph.D. za konzultace ohledně filmu.

Zároveň bych chtěl poděkovat i informantům, kteří se zúčastnili výzkumu.

Název

Mezi světy: Autoetnografie života druhé generace Vietnamců

Anotace

Bakalářská práce je vizuálně-antropologická autoetnografie autora, příslušníka druhé generace Vietnamců, který nahlíží na vyrůstání a tvorbu identity od narození do dospělosti a identifikuje hlavní vlivy při jejím formování. Vizuálně-antropologické teorie jsou doplněny o teorie transnacionalismu a etnické identity. Práce následně konfrontuje záměry autora filmu s vnímáním filmu účastníky focus groups, kteří jsou také příslušníky druhé generace Vietnamců. Práce tak zasazuje autoetnografický film do intersubjektivního rámce druhé generace.

Klíčová slova

druhá generace Vietnamců, identita, etnicita, autoetnografie

Title

Between Worlds: An Autoethnography of a Life of the Second Generation Vietnamese

Annotation

The bachelor thesis is a visual-anthropological autoethnography of the author, a member of the second generation of Vietnamese, who looks at growing up and identity formation from birth to adulthood and identifies the main influences in its formation. Visual-anthropological theories are complemented by theories of transnationalism and ethnic identity. The thesis then confronts the intentions of the filmmaker with the perceptions of the film by focus group participants, who are also second-generation Vietnamese. The thesis thus situates the auto-ethnographic film within the intersubjective framework of the second generation.

Key words

second generation Vietnamese, identity, ethnicity, autoethnography

Obsah

Úvod.....	1
1 Druhá generace Vietnamců v ČR	2
1.1 Literatura o Vietnamcích v ČR.....	2
1.2 Transnacionalismus	2
1.3 Etnická identita	4
1.4 Autoetnografie, pozice insidera a emická perspektiva	6
2 Animovaný film	8
2.1 Příběh filmu	9
2.2 Limity autoetnografie	21
3 Metoda focus groups	22
3.1 Charakteristika mých focus groups	23
3.2 Focus group 1 a focus group 2.....	24
Závěr.....	30
Seznam použité literatury	32

Úvod

V současné době už první příslušníci druhé generace Vietnamců dosahují dospělosti a pomalu si v České republice zakládají rodiny. Z toho důvodu jsem se rozhodl pro toto téma bakalářské práce, protože vlivy na kulturní identitu Vietnamců nejsou tak prozkoumané jako například aspekty migrace. Navíc jako Vietnamce druhé generace v České republice mě zajímá, co všechno mělo vliv na mou identitu a dospívání. Rekonstrukcí formování vlastní identity, kterou jsem provedl formou autoetnografického filmu, jsem si ujasnil, jaké vlivy při dospívání druhé generace českých Vietnamců vstupují do hry.

Práce je rozdělena do tří hlavních částí. V první části, která se věnuje teoriím transnacionalismu a etnické identity, pomocí kterých nahlížím na identitu Vietnamců druhé generace v České republice, přibližuji základní rámec mého výzkumu. Zatímco většina vědeckých prací o Vietnamcích se věnuje migraci, integraci či ekonomice, je téma identity, navíc řešené z pozice insidera, poměrně vzácným příspěvkem k této akademické diskusi. Jelikož je součástí bakalářské práce i autoetnografický film, tak je v druhé části popsán jak film samotný, tak i metoda autoetnografie a animovaného filmu. V třetí části je představen následný výzkum, který spočíval v konfrontaci informantů s vytvořeným filmem a následná diskuse. Metoda focus group uplatněná v tomto výzkumu vychází ze snahy intersubjektivně interpretovat film a symbolické vyjádření dílčích aspektů při tvorbě identity a zjistit, zda záměry autora jsou stejně interpretovány i informátory a pokud ne, tak zjistit, proč tomu tak je.

1 Druhá generace Vietnamců v ČR

Film je o hlavní postavě, která patří do druhé generace Vietnamců v České republice a prochází si vývojem vlastní identity, přičemž si všímá jednotlivých vlivů, které do jejího formování zasahují. Tyto vlivy jsou následně interpretovány skrze teorie transnacionalismu a etnické identity. Jelikož se jedná o autoetnografický film a autor je příslušníkem druhé generace Vietnamců v České republice, budu se v následujícím textu zabývat právě touto generací a budováním její identity.

1.1 Literatura o Vietnamcích v ČR

O Vietnamcích v Česku je napsáno už mnoho odborné literatury, která se zabývá historií migrace, celkové integrace, a tak dále. Velký přehled o tom má Tereza Freidingerová, která vše sepsala v knize *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence* (2014), kde se do hloubky zabývá migrací Vietnamců. Stanislav Brouček zase zobrazil, jak vnímá majoritní společnost v Česku Vietnamce v knize *Český pohled na Vietnamce* (2003). Zdeněk Uherek se též zabýval Vietnamci v *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy* (2008). Dušan Drbohlav se zase zaměřil na nelegální migraci a nelegální ekonomické aktivity v *Nelegální ekonomické aktivity migrantů* (2008). Vzniklo i mnoho kvalitních diplomových prací o Vietnamcích v Česku, ale ne mnoho z pohledu Vietnamce.

Z uvedené literatury můžeme vidět, že druhá generace Vietnamců je u novějších autorů již reflektována, ale v porovnání s migračními studiemi apod. je to stále poměrně málo řešená část vietnamské komunity. Navíc jsou tyto práce psané Čechy o Vietnamcích, tudíž chybí emická perspektiva. Autoři prací se ani nevěnovali výrazněji formování identity. Proto v této práci budu řešit transnacionalismus v kontextu druhé generace – generace mezi dvěma světy. Práce obsahuje insiderský, emický a autoetnografický přístup k tématu.

1.2 Transnacionalismus

Vliv "prostředí významů" na vývoj identit lidí byl v teorii transnacionální migrace formulován jako setkání s různými významovými prostředími, které rozšiřuje, ne-li obohacuje kulturní "repertoár" lidí, což následně ovlivňuje jejich sebepojetí a pocit sounáležitosti. To má

často dopad na vnímání sebe sama tím, že se mění způsob, jakým lidé vnímají druhé. Proměnou vztahů k jiným nezůstává jejich vlastní sebepojetí nedotčeno, protože každá identita je vztahový fenomén (Száló 2007: 109).

Vietnamce první generace můžeme nazývat podle Szála transmigranti. Transmigranti jsou imigranti, kteří jsou zapojeni do procesu transnacionální migrace, zachovávají si sociální vazby, které je pojí se zemí původu a uchovávají si svou původní identitu (Száló 2007: 7-8). Transmigranti nejenže nepřerušují své vazby k původnímu domovu, ale jejich každodenní praxe vede k vytváření sociálního pole, které spojuje sociální prostor dvou národních států. Dá se říct, že svět transmigrantů ve skutečnosti není ani jejich původním domovem, ani jejich novým domovem. Vzniká tedy transnacionální sociální pole jako nezamýšlený důsledek každodenních praktik, který propojuje původní a nový domov (Száló 2007: 116). První generace Vietnamců při migraci do jiné země neopouštějí zcela svou rodnou zemi. Místo toho navazují a udržují přeshraniční hospodářské, politické a kulturní vazby, které spojují jejich staré a nové domovy (Száló 2007: 25). První generace Vietnamců poté vazby a hodnoty předávají svým dětem, na které to má vliv, i když se narodily a vyrůstaly v jiné zemi než jejich rodiče. Druhá generace Vietnamců je tím pádem vystavena dvěma světům (kulturním, společenským atd.).

Už po roce 1989 začala druhá generace Vietnamců vyrůstat v České republice. Jedná se o Vietnamce, kteří se na českém území již narodili a jsou vychováni v českém prostředí. Český jazyk jim jde dobře, a dokonce i lépe než vietnamský jazyk. Najdou se i děti, které vietnamštinu neovládají skoro vůbec (Cichá 2010: 74). Příslušníci druhé generace umějí sice plynule mluvit vietnamsky, ale mnohdy neumějí číst a psát. Může za to zejména pracovní morálka rodičů. Děti trávily mnoho času v českém kulturním prostředí, hlavně ve školách a s českými babičkami, které najali rodiče jako chůvy (Freidingerová 2014: 98). „Mají české návyky a chování [...], kredit volného času a volnočasové aktivity, ale i potřebu nasyčování individuálních potřeb, čímž se od tradiční vietnamské společnosti liší“ (Freidingerová 2014: 98-99).

Školy jsou místa, kde se setkávají společenské hodnoty, kulturní normy, náboženské víry, morálky a předsudky mnoha generací. Vzdělávání však odráží společenskou morálku. Moderní vzdělávání zaměřené na orientaci v multikulturní společnosti musí jako předpoklad obsahovat interkulturní výchovu (Cichá 2010: 75). Vzhledem k práci, které se rodiče věnují, se může zdát zvláštní, že rodiče svoje děti ke studiu silně povzbuzují. Rodiče jsou si vědomi četných perspektiv, které studium pro děti představuje, ale zároveň si plně uvědomují, jak

neperspektivní je jejich současná ekonomická strategie. Například emancipace Vietnamek prostřednictvím vzdělání nebo už uvedená ztráta mateřského jazyka jsou souběžnými důsledky kulturní transformace (Kocourek 2006: 103). Za přístup k práci první generace Vietnamců mohla chudoba. Jejich hlavním motivem není mít co nejvíce peněz, ale zlepšení současného stavu (Brouček 2003: 33). Vietnamská mládež má tendenci dosahovat lepších studijních výsledků, což souvisí s kolektivistickým sociálním kapitálem komunity, jehož jedním z nejvyšších ideálů je snaha o učení a vzdělávání (Zhou 1994: 821-845, Bankston 1998 in Freidingerová 2014: 99). Děti jsou často více integrovány do majoritní populace než do vietnamské komunity jejich rodičů, což snižuje regulační dopad komunity. První příslušníci druhé generace nyní vstupují do dospělosti a na vysoké školy, ale s postupem času se jejich výsledky blíží celostátnímu průměru (Freidingerová 2014: 99).

Mezi Čechy a Vietnamci je značný sociokulturní rozdíl, především kvůli velmi odlišnému sociokulturnímu zázemí. To však neznamená, že tato hranice je trvalá, můžeme ji zmenšit a přiblížit, aniž bychom ohrozili původ, zvyky a tradice, které určují naši osobitou kulturní identitu (Barešová 2010: 87). Zároveň zvýšený počet vietnamských dětí v České republice vyvolává několik konfliktů, ať už se jedná o mezigenerační nebo mezikulturní konflikty, které jsou mezi vietnamskou komunitou nebo v rámci vietnamských domácností (Kocourek 2006: 104).

„České vzorce chování se odrážejí i do intimního života potomků imigrantů, kteří se chovají více česky než vietnamsky. Mají touhu setkávat se s opačným (stejným) pohlavím a chodit na schůzky, i když jejich rodiče by je raději viděli studovat. Na rozdíl od předchozí generace jsou etnicky smíšené páry zcela běžné, ale i vietnamští Češi stále upřednostňují tradiční partnerské soužití, tzn. manželské svazky a rodičovství v manželství než tzv. „život na hromádce“ (Freidingerová 2014: 100). Tento fenomén je viditelný též ve filmu, kdy hlavní postava představuje svoji českou přítelkyni svým rodičům. Jedná se o běžnou situaci, kvůli které často dochází ke sporům v rodině.

1.3 Etnická identita

V první řadě je důležité považovat rasu a etnicitu za propojené a částečně se překrývající pojmy. Pokud jde o etnickou klasifikaci, mají větší sílu pojmy kulturní odlišnost a sociální soudržnost, ale rasové uvažování a chování je více ovlivněno pojmy genetické odlišnosti. Jednoduše řečeno, jedinci určité rasy nemusí nutně mít určité kulturní rysy, aby byli podobně

přijímání ostatními. Úvahy o biologické nebo genetické odlišnosti však nejsou základními prvky etnické identity (Eriksen 2012: 27-28). Kulturní rysy souvisejí kromě etnické nebo národnostní příslušnosti také se vzděláním, sociálním postavením a ekonomickým postavením lidí (Uherek 2008: 5).

Druhá a třetí generace přistěhovalců, respektive potomků přistěhovalců, je v Evropě typickou "anomální" etnickou skupinou. Mohou se domnívat, že patří ke stejné etnické skupině jako jejich rodiče a že si to podobně myslí i ostatní, ale mohou se také považovat za ty, kteří tvoří majoritní společnost. Často mluví dvěma jazyky a vlastní dvojí občanství (Eriksen 2012: 109). Do této kategorie zapadá druhá generace Vietnamců. U Vietnamců se řeší nejen etnická, ale i rasová identita, a to hlavně z důvodu přístupu majoritní společnosti, která fyzickou odlišnost této skupiny reflektuje. Druhá generace Vietnamců je "anomální" například, protože jejich mateřský jazyk je sice vietnamština, kterou se mluví doma, ale hlavním jazykem je čeština, která nejen slouží ke komunikaci všude mimo rodinný okruh, ale navíc je institucionalizovaná – Vietnamci si ji osvojují ve škole, tudíž ji umí gramaticky lépe než svůj rodný jazyk. Přestože se druhá generace Vietnamců v Česku již narodila, rodiče těchto dětí nejsou většinou v době narození občany České republiky (mají trvalý pobyt), a proto ani jejich děti nemají české občanství. O to mohou Vietnamci druhé generace zažádat až od 18 let. Do té doby mají tyto děti pouze povolení k pobytu. Tyto všechny aspekty se promítají do formování identity Vietnamců druhé generace v ČR.

Identita je základní složkou subjektivní reality a ve všech subjektivních realitách existuje dialektická vazba mezi identitou a společností. Identita se vytváří prostřednictvím sociálních interakcí. Fenomén identity je vedlejším produktem dialektiky, která existuje v interakci mezi člověkem a společností. Nicméně typy identit jsou pouze sociálními produkty a představují velmi stabilní složky sociální reality (Berger, Luckmann 1999: 170-171). Eriksen říká, že v antropologickém diskurzu se identita vztahuje jak k podobnosti, tak k odlišnosti mezi lidmi (Eriksen 2012: 105). Zároveň je toho názoru, že s tím, jak se mění společnost, se může měnit i identita (Eriksen 2012: 108). Podobný názor zastává i Nagel, který napsal, že jedním ze základních pilířů etnicity je identita a druhým kultura. Etnické komunity a majoritní společnost vzájemně působí na etnickou identitu (Nagel 1994: 152). Sociální vztahy uchovávají, doplňují, a dokonce obnovují identitu poté, co byla vytvořena. Sociální struktura řídí sociální procesy spojené s vytvářením a udržováním identity (Berger, Luckmann 1999: 170-171).

Tomuto je vystavena druhá generace Vietnamců, kdy se někteří Vietnamci cítí jako Češi, ale zároveň i jako Vietnamci. Současně je tu značný počet Vietnamců z druhé generace, kteří se v důsledku socializace cítí jako Češi. Mají však fyziognomické rysy, které odkazují z pohledu majority na jejich odlišný původ, a proto sami sebe nazývají banánové děti. Uvnitř jsou bílí a zvenku žlutí. Z toho důvodu subjektivní sounáležitost Vietnamců s českou společností do jisté míry souvisí s tím, jak jsou vnímáni českou majoritou. Výzkumy ukázaly, že Češi nevnímají Vietnamce příliš pozitivně (Hofírek, Nekorjak, Rákoczyová 2009: 191-192). Je však pravda, že pro skupiny lidí, kteří vypadají jinak než příslušníci většinové nebo dominantní skupiny, může být obtížnější se začlenit oproti ostatním (Eriksen 2012: 25). S tím souhlasí i Simons, kdy se podle něj odpor k asimilaci zvyšuje s rostoucím rasovým uvědoměním (Simons 1901: 807 in Uherek 2008: 79). Vietnamci se tak nacházejí v ambivalentní pozici, kdy jsou Čechy jen v tom případě, když se oni sami cítí jako Češi a současně jsou za Čechy uznáni majoritou (Naroll 1964: 284-285 in Barth 1998: 10-11). Tyto vlivy na utváření identity lze nalézt ve filmu.

1.4 Autoetnografie, pozice insidera a emická perspektiva

V předchozích podkapitolách byly popsány různé vlivy, které mohou mít dopad na identitu Vietnamce druhé generace. Tyto vlivy jsem představil ve svém filmu, který je pojat jako autoetnografie. Termín autoetnografie vznikl spojením slov etnografie, který označuje metodický popis lidí, skupin a jejich zvyků, a auto, které, je-li použito před jiným slovem, označuje sebe sama. Autoetnografie je tedy metoda, kterou antropologové používají při studiu svého vlastního chování, pocitů a přesvědčení. Tento výzkumný přístup propojuje prostřednictvím procesu sebereflexe osobní příběh výzkumníka s jeho přímými zkušenostmi, stejně jako s jeho chápáním politických a sociálních otázek a širších kulturních důsledků (Hackett, Jürgens, Schwarzenbach 2016: 87). „Autoetnograf je současně subjektem i objektem výzkumu, pozoruje a interpretuje kulturu prostřednictvím reflexe svých osobních životních zkušeností“ (Moisander. Valtonen 2006: 63 in Hackett, Jürgens, Schwarzenbach 2016: 88).

V multikulturní a globalizované kultuře, která přenáší subjekt z místa na místo, je film individuálním prostředkem rozvoje identity. Je to metoda přehodnocování vlastní role ve světě, která už není tak jednoduchá na pochopení jako kdysi (Petráň 2011: 225). Film nabízí pole pro konceptualizaci a vyjádření myšlenek a názorů, které nelze vyjádřit jinými formami. Film zároveň hledá vlastní identitu mezi dvěma odlišnými kulturami (Petráň 2011: 224-225).

Většina filmů a textů o Vietnamcích je od českých autorů, z toho důvodu jsem se rozhodl zvolit autoetnografickou metodu, protože ta společně s emickou perspektivou, v dosavadním výzkumu o Vietnamcích v Česku, chybí. Volba filmového vyjádření vychází z idey výše zmíněného Petráně, že některé myšlenky, názory či pocity (tedy i aspekty identity) nelze vyjádřit dostatečně přesně jinými formami.

2 Animovaný film

Součástí bakalářské práce je krátký autoetnografický animovaný film, z toho důvodu je třeba uvést, o jaký film se jedná a jaký má význam. V mém případě můžeme definovat animaci jako proces promítání vlastností, které jsou považovány za lidské, jako je život, síla, děj, vůle, osobnost a tak dále, do smyslového světa prostřednictvím aktů produkce, vnímání a interakce. Tato projekce stejně jako každý lidský projev vyžaduje médium a za cíl antropologie animace můžeme považovat srovnávací studium animace v umění, náboženství a i v každodenním životě. Kromě toho, že tato definice zahrnuje širokou škálu kulturních praktik od animismu až po robotiku, lze doufat, že zdůrazňuje význam analýzy takových praktik pro antropologický projekt zkoumání variací v tom, jak je definováno lidské a nelidské a jak je prožíváno já a svět (Silvio 2010: 427). Profesionální animátoři a akademici, kteří se zabývají uměním, mají tendenci popisovat animaci především jako médium. Termín animace se dnes nejčastěji používá pro označení konkrétního filmového nebo video žánru a většina akademického výzkumu animace byla provedena v oblasti filmových a mediálních studií. Do definice animace v tomto smyslu, která je vymezena v opozici k hranému filmu, je zahrnuta široká škála technik, včetně hliněné animace, stop-motion animace papírových vystřihovánek a počítačové animace (Silvio 2010: 425). Můj animovaný film byl vytvořen pomocí počítačové animace, kterou jsem kreslil na počítači. Kresba a animace byla vytvořena v softwaru Adobe Animate. Efekty byly vytvořeny v Adobe After Effects a střih proběhl v softwaru Adobe Premiere Pro.

Výtvarný umělec a pedagog Ezawa říká, že oproti hranému filmu se postavy v animaci stávají více abstraktivní, což ubírá na tělesném prožitku. Na druhou stranu je vizuální informace stylizovaná a redukována (Ezawa 2012: 105). Protože je animace abstraktní a funguje jako seismograf myšlenek, lze ji použít k znázornění pojmů nebo k tomu, aby jim dala formu. Každá čára, která je v animaci vytvořena, je produktem lidského myšlení (Ezawa 2012: 102). Film dává přesný význam tomu, co nám postupně ukazuje a otevřeně sděluje pomocí výběru konkrétních faktů, záběrů a jejich návazností. Každý film nejen zobrazuje vnější nebo vnitřní prostředí, ale také nám podává poznatky, dojmy, myšlenky a některé hlubší významy, které jsou vloženy do děje (Casetti 2008: 69). Filmy jsou proto organizovaná díla vytvořená pro diváky (MacDougall 1978: 406).

Jelikož se můj animovaný film soustředí hodně na symboly, tak je vhodné vědět, co vše dokážou symboly v obraze vyjádřit. Tvorba obrazů nebyla nikdy zcela bezúplatná, vždy

se tak dělo s určitým cílem a s ohledem na individuální nebo skupinové využití. Univerzální asociace s polem symbolů je jednou z hlavních hnacích sil tvorby obrazů, které se tak stávají spojovacím mostem mezi pozorovatelem a realitou (Aumont 2010: 74). Obraz přináší informace o okolním světě a umožňuje tak jeho lepší poznání včetně některých jeho mimozrakových aspektů. Povaha těchto informací se různí. Cílem obrazu je zalíbit se pozorovateli a vyvolávat v něm specifické pocity (Aumont 2010: 76). Během určování významu jednání je podle koncepcí významu velice důležitý jeho význam pro interpretující komunitu (Fay 2002: 183). Mnohé vizuální vlastnosti skutečného světa se naplno projevují v obrazech a do jisté míry potom na obrazu vidíme totéž, co ve skutečnosti (Aumont 2010: 78). Obraz spletíým způsobem využívá dvou psychologických funkcí, rozpoznávání a upamatování. Kromě svého více či méně mimetického vztahu ke skutečnosti šíří v nutně kódované formě poznání o skutečnosti (Aumont 2010: 79-80).

2.1 Příběh filmu

Film je založen na mých osobních zkušenostech a některých zkušenostech přátel z druhé generace Vietnamců. Následující text popisuje život a myšlenkové pochody hlavní postavy ve filmu od narození. Každá událost v životě má velký vliv na to, jak se odvíjí život. Příběh hlavní postavy popisuje jen subjektivní výběr autora na základě vlastní životní zkušenosti.

Příběh lze rozdělit do několika etap.

1. Born Between Worlds
2. The Language of Friendship
3. Outsider
4. Forbidden Love
5. Alone in a Crowd
6. Train of Thought

Chlapeček se narodil v České republice vietnamským rodičům, kteří ho tu od narození vychovávali. I když se v Česku narodil, tak byl brán pořád jako cizinec, protože nebylo možné dostat české občanství, jelikož jeho rodiče byli Vietnamci.

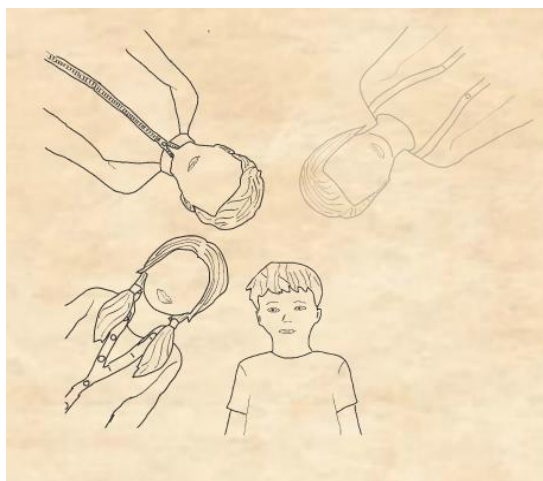

obrázek č.1 - Birthright Citizenship

Tato scéna vyjadřuje již zmíněně. Místo narození nerozhoduje o vaší národnosti. I kdyby rodiče chtěli, aby měl jejich syn české občanství, tak to není možné, protože by museli mít i oni české občanství.

Už od malička mu bylo rodiči zdůrazňováno, že jsou cizinci, ale chlapec to nijak nevnímal. Věděl, že jsou jiní než ostatní, ale nemyslel si, že to by to mělo nějaký zásadní vliv na to, jak se k němu lidi chovali. Možné je ale to, že si to jen neuvědomoval, protože byl ještě malý. Ve školce byl rád a neměl žádný pocit, že by se od ostatních dětí lišil. Dokonce se tam skamarádil i s dětmi, se kterými společně navštěvoval i základní školu. Když nebyl ve školce, tak ho rodiče dávali na hlídání k české rodině, kde ho vychovávala teta a babička. Rodiče se mu bohužel ve dne nemohli tolik věnovat, protože museli být celý den v práci.

První stupeň základní školy byl pro něj bezproblémový. Bavil se s ostatními bez nějakých potíží a nebylo mu nijak zle připomínáno, že je na rozdíl od nich cizinec. Jen tehdy, když chtěly děti, aby jim řekl něco vietnamsky, neboť byly zvědavé. Občas se mu stávalo, že nedokázal nějaká slova správně vyslovit, nebo je vůbec neznal, protože předtím mluvil česky jen u babičky, nebo ve školce. Spolužáci se mu smáli, ale nebylo to myšleno nějak zle a dostávalo se mu od nich poté i pomoci. Získal si mnoho kamarádů.

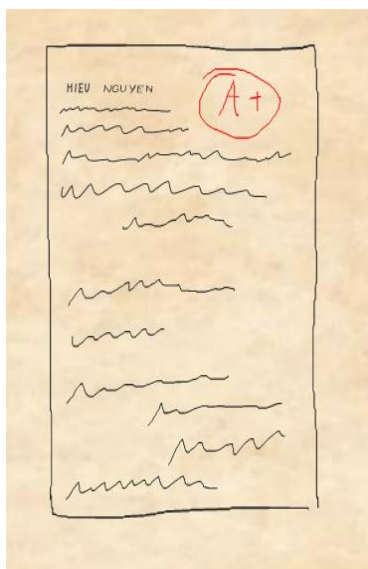

obrázek č. 2 - The Friendship Circle

Postupné zobrazení nových postav znamená, že si hlavní postava pomalu nacházela kamarády.

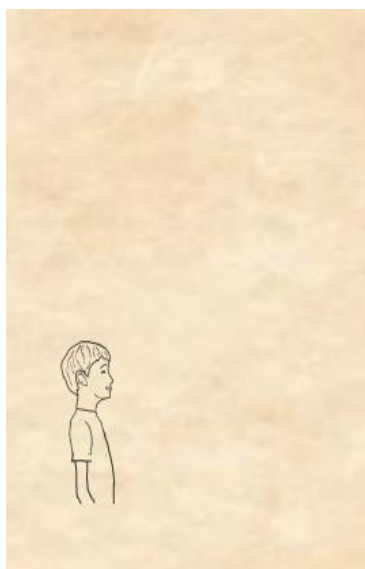
Po škole chlapec trávil čas s rodiči v jejich obchodě, kde se učil a pomáhal jim s drobnostmi. Rodiče ho každý den zajímali především o jeho známky. Žádné pochvaly za dobré známky se mu však nedostávalo, protože to pro ně bylo samozřejmostí, že bude mít dobrý prospěch ve škole. Pro rodiče nebylo přípustné, aby měl špatné známky. Zároveň nechtěli, aby byl doma, poněvadž by se podle nich jen díval na televizi v obývacím pokoji a neučil se. Dny, kdy mohl být doma, byl obývací pokoj zamykán. Rodiče po synovi chtěli, aby trávil svůj veškerý volný čas přípravou do školy. Chlapec si nemohl hrát s kamarády venku jako ostatní děti jeho věku, jelikož musel pomáhat rodičům v obchodě. Navíc se o něho rodiče neustále báli, že by se mu něco stalo. Kluk to tam neměl rád a nechápal, proč tam musí neustále být, když ostatní děti nemusí nic takového dělat.

obrázek č. 3

A+ Achiever

obrázek č. 4

The Weight of Expectations

obrázek č. 5

Yearning for Recognition

I když nosila hlavní postava domů dobré známky ze školy, tak se mu pochvaly nedostávalo. To vyjadřuje scéna, kde se opakovaně objevuje a mizí chlapcova máma. Vyjadřuje přání dítěte, kterého se mu nedostávalo.

Postupem času se začal setkávat s narážkami na to, že je Vietnamec, a to dokonce i ve škole. Noví lidé a nové prostředí mu přinesli nové zkušenosti, se kterými se ještě nesetkal. Objevily se zkušenosti s diskriminací a rasismem. Ve škole na něj začaly padat slovní urážky spojené s jeho národností a s tím, jak vypadá. Nevěděl, co jim udělal, a myslel na to, že si tohle nezaslouží. Po těchto zkušenostech se snažil nepoutat na sebe žádnou pozornost. Už od malička to byl tichý introvert, ale po těchto zkušenostech se do sebe ještě více uzavřel. Začal si uvědomovat, že jeho národnost a vzhled mají zásadní vliv na to, jak ho lidé vnímají a jak se k němu chovají. Jak již bylo zmíněno, rodiče mu už od malička říkali, že jsou Vietnamci a že jsou prostě jiní. Vzhledově mají jinou barvu kůže a mají takzvanou černou hlavu. Chlapec to věděl, ale dřív se tak ani necítil. S kamarády ze základní školy začal postupně ztrácet kontakt, protože s nimi nemohl trávit čas, poněvadž musel pomáhat rodičům v obchodě. Necháпали jeho situaci a začali se mu posmívat. Cítil se sám a nepochopen.

obrázek č.6 - *The Pain of Being Different*

obrázek č.7 - *Reflections of Prejudices*

Urážky na vzhled a národnost změnilы pohled hlavní postavy na sebe sama. Postava pochopila, že to, jak vypadá má velký vliv na jeho život. Kouká na sebe jako na cizince, který má odlišnou barvu kůže, a nikam nepatří.

Diskriminace a rasismus mu negativně ovlivnily jeho mentální zdraví. Uzavřel se do sebe a za celé dny promluvil jen pár slov, když musel ve škole a s rodiči. Cítil se sám a neměl si s kým promluvit. Rodiče zajímali jen známky, které se zhoršily, a tím pádem také jeho pohodový vztah s rodiči. Neustále ho porovnávali s dětmi jejich kamarádů, kteří byli také Vietnamci. Na rozdíl od něho byli úspěšní ve škole. Říká se, že se učíme pro sebe, ale pro svoje dobro. Chlapec však už neviděl důvod, proč by měl být ve škole úspěšný, když mu to jeho náladu, nebo život nezlepší. Konverzace při rodinné večeři byly v podstatě jen o škole. Časem se naučil tyto konverzace nevnímat, a tak z něho za celou dobu nevypadlo ani slovo. Bylo to, jako by večeřel sám. Každý den byl pro něj pořád úplně stejný. Cítil se jako robot, který jen plní denní úkoly a neprojevuje žádné emoce a city.

obrázek č.8 - Disconnected From Family

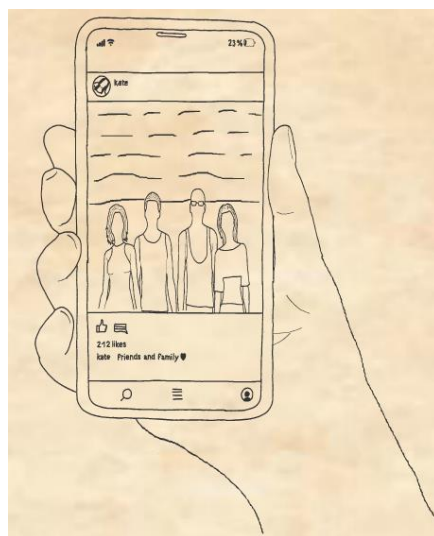
Pocit samoty nezažíval hoch jen ve škole, ale i doma. Bylo to, jako by večeřel sám, jelikož byl pro rodiče zklamání a neměl si s kým promluvit.

Chlapec vyrůstal s rodiči a se svým starším bratrem. Příbuzné měl jen ve Vietnamu, se kterými neměl žádný vztah, protože nebyla ani šance si nějaký vztah vybudovat. Viděli se, jen když byl ještě malý, a to na krátkou dobu. Stejně jako na příbuzné, tak i na prarodiče si vůbec nepamatoval, že je potkal. Prarodiče bohužel neměl šanci ani vidět, protože umřeli brzo. Rodiče si často volali s příbuznými, ale došlo mu, že to vždy souvisí s penězi. Strýcové a tety si od rodičů chtěli půjčit peníze a rodiče jim téměř vždy vyhověli. Obě strany však věděly, že se v podstatě jedná o dar. Příbuzní si totiž myslí, že jeho rodiče žijí určitě v luxusu, jelikož žijí v zahraničí. V devatenácti letech letěl s tátou do Vietnamu, aby poznal příbuzné. Jak již u Vietnamců bývá zvykem, tak je povinnost vždy dát každému členu rodiny nějaký dar. Někteří příbuzní dali před odletem i vědět, jestli by jim rodiče nemohli sehnat to a to. Téměř veškerý svůj pobyt ve Vietnamu strávil chlapec návštěvami příbuzných, kteří v podstatě neprojevovali zájem ho poznat. Přišlo mu, že je zajímá jen jeho táta a dary, které jim předává. Opět se cítil sám, ale tentokrát v jiné zemi. Navštívil i kamarády rodičů, kteří se poznali v Česku, když spolu pracovali kdysi dávno. Překvapilo ho, že na rozdíl od jeho příbuzných ho chtěli poznat a vyptávali se ho na různé věci jako například, jestli má přítelkyni. Po těchto zkušenostech s rodinou ve Vietnamu ho už moc neláká další návštěva Vietnamu, jelikož by musel navštěvovat příbuzné, které nezajímá.

obrázek č.9 - A Son's Duty

Z obchodu rodičů se postupně stal jeho druhý domov. Strávil tam mnoho času a časem i pochopil, proč tam musí být. Jako dítě to tam nesnášel, protože nemohl být s kamarády, nebo doma, ale teď mu to tam už tolik nevádí. Bere to jako povinnost, kterou musí vykonávat. Pro něho to už je něco jako povinnost uklidit doma, umýt nádobí a tak dále. Češi zase například pomáhají rodičům na zahradě, s chatou, nebo na poli. U Vietnamců zas existuje večerka, nebo restaurace. Samozřejmě by raději trávil čas s kamarády než v obchodě, ale takový je prostě život. S urážkami na jeho národnost se setkával i v obchodě, ale ne tak ve velké míře jako rodiče. Pravděpodobně to je kvůli tomu, že rodiče neumí tolik česky, takže nemají ani možnost se nějak moc bránit. Máma mu vždy říkala, že se jí stává, že na ni má někdo narážky, když chodí sama večer na procházky. Možná i proto ho moc rodiče nepouštěli ven. Jednoduše se báli o jeho zdraví.

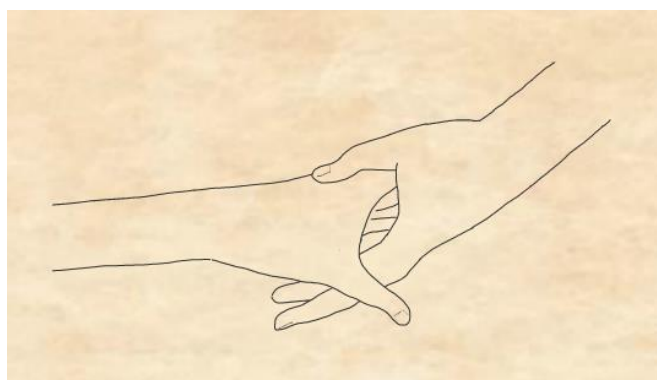

obrázek č.10 - The Cost of Family Duty

Hlavní postava projíždí sociální sítě a uvidí fotku, jak spolu jeho kamarádi tráví volný čas. Je smutný a přál by si být s nimi.

Rodiče vždy chtěli vědět, s kým se baví, jelikož se obávali, že by na něj někdo měl negativní vliv, který by se projevoval ve škole a v osobním životě. K vietnamským rodičům se vždy dostane, co dělají jejich děti venku, protože je vietnamská komunita velká a vše si ihned říkají, když někdo někoho s někým uvidí. Vietnamská komunita je jako malá vesnice, kde se všichni znají a navzájem si všechno říkají. Ihned se ke všem dostane, když dítě bylo s někým, nebo něco udělalo. Rodiče hlavní postavy si zvláště dávali pozor, jestli nemá jejich syn nějakou přítelkyni. Říkali mu, že vztahy mezi Vietnamcem a Češkou nedopadnou dobře, takže by byli radši, kdyby žádnou českou přítelkyni neměl. Navíc by nemohli s dívkou a jejími rodiči moc komunikovat kvůli jazykové bariéře. Podle názoru chlapce si to jeho rodiče myslí, protože měli jejich kamarádi v minulosti vztah s Češkou, který málokdy dopadl dobře. Jednalo se však o první generaci Vietnamců, která ještě neuměla tak dobře česky. Mohla za to kulturní a jazyková bariéra, která u druhé generace Vietnamců zas tak velká není. Vietnamci se obecně rádi chlubí ostatním s úspěchy svých dětí a říkají si i to, co jejich děti dělají ve volném čase. Avšak to, že mají jejich děti českou přítelkyni nebo českého přítele, si opravdu neříkají a spíše tento fakt skrývají.

obrázek č. 11

A Helping Hand

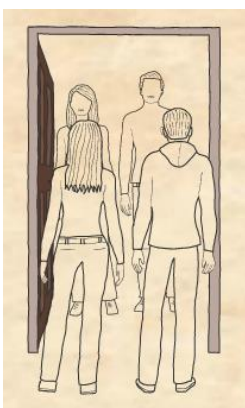
obrázek č. 12

A Light in the Darkness

Po letech nepříjemného období se seznámila hlavní postava s dívkou, která mu pomohla a ze které se později stala jeho přítelkyně.

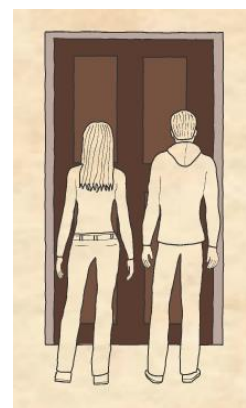
obrázek č. 13

obrázek č. 14

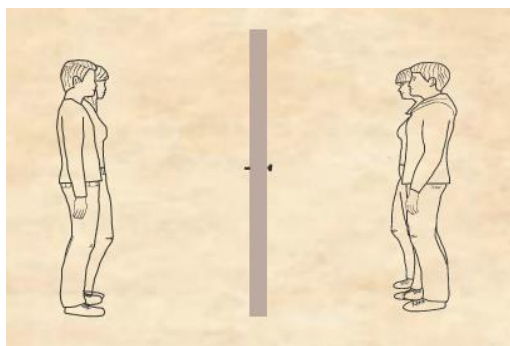

obrázek č. 15

A Clash Between Two Worlds When Tradition and Love Conflicts Denied Acceptance

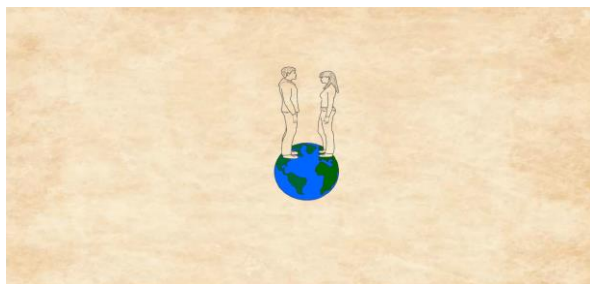
Hlavní postava se jednou rozhodla představit svou přítelkyni svým rodičům, a proto ji chlapec vzal k sobě domů. Rodiče s tímto vztahem však nesouhlasili, jelikož je jejich syn Vietnamec a jeho přítelkyně Češka. Zavření dveří znamená odmítnutí.

obrázek č. 16 - *The Power of Closed Doors*

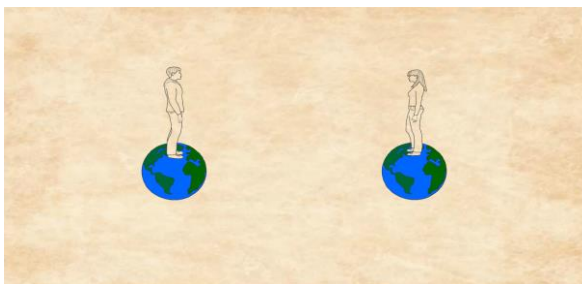
Dveře tu představují jazykovou a kulturní bariéru, která je mezi nimi.

obrázek č. 17

United on Earth, Divided by Culture

obrázek č. 18

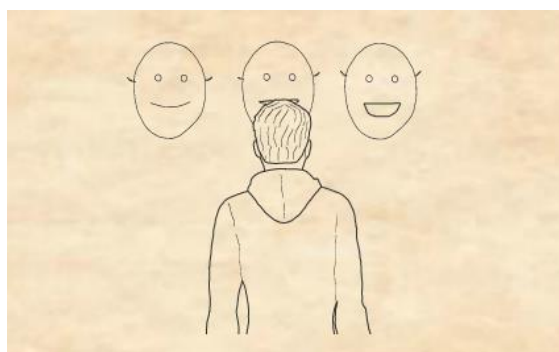

Worlds Apart

obrázek č. 19 – Lettin Go

Ztvárnění toho, že oba dva žili na stejné planetě, ale na jiném světě. Jejich cesty se rozdělily kvůli tomu, že rodiče nesouhlasili se vztahem páru. Chlapec rodiče poslechl, přestože má dívku rád. Ve Vietnamské rodině je totiž vždy rodina na prvním místě, proto mají rodiče velkou autoritu nad dětmi i v těchto záležitostech.

obrázek č. 20 - Behind the Mask

Jak se říká, nikdo nechce být kolem negativních lidí, a proto kluk předstírá svoji dobrou náladu a nasadí si takzvanou imaginární masku, aby byl jako ostatní a nekazil kolem sebe

atmosféru. Nemá rád, když se ho lidi ptají, jestli je v pořádku. Pocit samoty a předstírání je pro něj vyčerpávající.

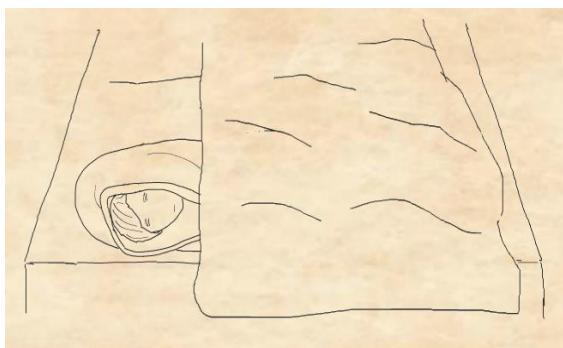

obrázek č. 20 - New Beginnings

obrázek č. 21 - Silent Lunch

I přestože je ve škole obklopen lidmi, tak se cítí sám. Na obrázku můžeme vidět hlavní postavu na obědě a vedle něj jsou dva tácy s jídlem, ale nikdo u nich není. Ve skutečnosti jsou vedle něho lidi, ale jelikož jejich přítomnost nevnímá, tak nejsou zobrazeny.

obrázek č. 22 – Unwanted Thoughts

obrázek č. 23 - The Empty Days

obrázek č. 24 - False Hope in Pills

Mentální zdraví kluka se nezlepšuje a každý den je pro něj úplně stejný. Dá se říct, že je v režimu autopilota. Rád ponocuje, jelikož je to jediná doba, kdy ho nic nevyrušuje, a navíc má rád klid. Navíc má problémy se spaním. Pro lepší spánek bere pilulky na zlepšení nálady.

obrázek č. 25

A Walk in Despair

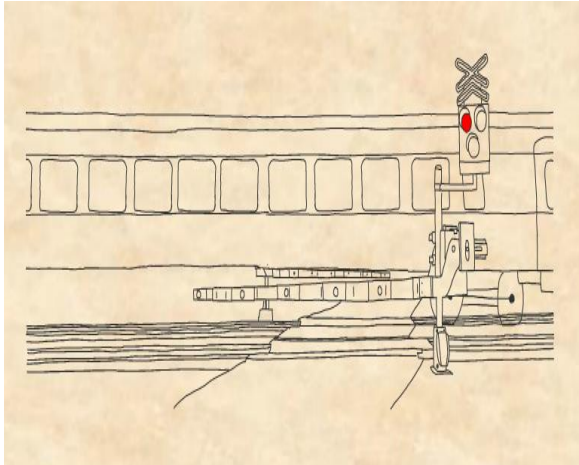
obrázek č. 26

Last Steps

Mladý muž se cítí bezcenný a osamocen. Je přesvědčen, že je to špatný člověk, který má jen negativní vliv na svět. Nebaví ho už předstírat před lidmi, že je v pořádku, jeho falešný smích je pro něj vyčerpávající. Chtěl by se aspoň na malou chvíli cítit šťastný. Unavený ze života se vydává na vlastní cestu.

Ve filmu hrají důležitou roli barvy. Barevné bylo jen to, co mělo velký vliv na to, jak se odvíjel život hlavní postavy. Významnou roli hrály i oči. Oči byly nejdříve vidět jen u hlavní postavy a poté až u jeho přítelkyně, kdy se její oči začaly pomalu objevovat. Jedna z interpretací tohoto symbolu je taková, že se hlavní postava pomalu otvírala přítelkyni a mohla s ní být sama sebou. Například ani u rodičů nejsou nakresleny oči, jelikož bývá, že se ve vietnamské rodině nemluví o pocitech a emocích, které trápí děti. Rodiče chlapce se zajímali jen o jeho známky a o jeho budoucí kariéru.

obrázek č. 27 - *The Train to Nowhere*

obrázek č. 28 - *Broken Memories*

Konec filmu záleží na člověku, jak si ho sám interpretuje. Chlapec mohl například umřít a promítnul se mu celý život před smrtí.

2.2 Limity autoetnografie

V metodě autoetnografie přebírá výzkumník roli respondenta a cíleně se vystavuje produktu nebo službě, která ho zajímá. Poté například zaznamenává svá pozorování, která se ho týkají. Existuje riziko, že zjištění budou značně zkreslená. Zaznamenávají své vlastní poznatky, nikoliv pouze nezaujatě zkoumají a zaznamenávají svá pozorování. Výzkumníci se tak musí zhostit nesmírně náročného úkolu objektivity. Musí vynaložit veškeré úsilí, aby si zachovali otevřenou mysl a zabránili tomu, aby jejich interpretace toho, co slyší a vidí, ovlivňovaly jejich předpoklady, očekávání a jiná přesvědčení. Několik vědců si klade otázku, zda je možné, aby výzkumník odložil své předsudky a nabídl objektivní fakta. Obecně lze říci, že stejně jako u jiných studií prováděných pouze na respondentech je náročné, ne-li nemožné zobecnit poznatky získané od účastníka na ostatní lidi (Hackett, Jürgens, Schwarzenbach 2016: 127-128). Z toho důvodu jsem se rozhodl udělat focus groups. Autoetnografie bývá kritizována i za to, že je buď příliš umělecká a ne vědecká, nebo příliš vědecká a ne dost umělecká (Adams, Ellis, Carolyn 2011: 283).

3 Metoda focus groups

Focus groups nebo-li ohniskové skupiny jsou diskuse výzkumníka s několika účastníky najednou. Focus groups mohou být strukturované nebo nestrukturované, mohou sloužit ke shromažďování údajů nebo k vytvoření rámce pro zkoumání reality účastníků. Osnovu možných otázek může předem vytvořit výzkumník. Ve strukturované focus group tak může výzkumník položit každému účastníkovi postupně jednu otázku, nebo se zeptat najednou všech účastníků (Atkinson 2017: 75). Focus groups jsou typem skupinového rozhovoru, který využívá interakce mezi účastníky studie k získávání dat. Ačkoli focus groups výslovně využívají skupinovou interakci jako součást přístupu, skupinové rozhovory často využívají skupinovou interakci jako rychlý a poměrně jednoduchý způsob, jak získat data od mnoha lidí najednou. To znamená, že místo toho, aby každý účastník postupně reagoval na dané téma, tak jsou účastníci povzbuzováni k tomu, aby spolu konverzovali kladením otázek, sdílením příběhů a komentováním vzájemných pohledů a zkušeností. Tento přístup lze využít nejen ke zkoumání toho, čemu jednotlivci věří, ale také toho, jak přemýšlejí a proč přemýšlejí právě tak, jak přemýšlejí. Metoda je obzvláště užitečná při zkoumání znalostí a zkušeností lidí (Kitzinger 1995: 299). Proces sdílení a porovnávání je při diskusi ve focus groups klíčový. Například je možné, že dva lidé, kteří se zpočátku zdají mít hodně společného, mají ve skutečnosti na stejnou věc extrémně odlišné pohledy. Na druhou stranu dva lidé, kteří zdánlivě pocházejí z naprosto odlišných světů, mohou zjistit, že mají hodně společného (Morgan 2001: 15).

Pomocí focus groups lze dosáhnout několika cílů. Pokud jsou použity samostatně, mohou sloužit jako základ pro kompletní studii. Mohou fungovat buď ve spojení s jinými metodami v duchu skutečné spolupráce, nebo mohou být použity jako doplňující metoda k jiné hlavní metodě (Morgan 2001: 15). Focus groups mohou využívat také akademici, aby lépe porozuměli organizační a skupinové dynamice. Díky dialogu s mnoha členy organizace může výzkumník často zjistit, jak se povrchové a hluboké struktury organizace od sebe dramaticky liší (Atkinson 2017: 75). Účelem metody focus groups je ukázat, jak mohou skupinové metody pomoci jednotlivcům při zkoumání a objasňování jejich názorů způsobem, který by byl jinak obtížněji proveditelný při individuálním rozhovoru. Skupinové diskuse jsou užitečné zejména tehdy, když chce výzkumník povzbudit účastníky, aby zkoumali témata, která jsou pro ně důležitá, aby používali vlastní jazyk, kladli vlastní otázky a sledovali vlastní cíle. Pokud je skupinová dynamika efektivní, tak účastníci spolupracují s výzkumníkem a

posunují studii novým a často překvapivým způsobem. Většina akademiků doporučuje, aby se focus groups snažily o homogenitu a aby se využily společné zkušenosti jejích členů. K dosažení co nejlepšího prozkoumání mnoha pohledů na věc v rámci skupiny může být také vhodné sestavit různorodou skupinu. Důležité je vzít do úvahy i to, že mohou být získaná data ovlivněna případnou hierarchií ve skupině (Kitzinger 1995: 299). Metoda focus groups může mít i nevýhody. Například někteří členové skupiny mají sklon dominovat diskusím a prosazovat své vlastní názory, pokud je tato složka skupinové dynamiky ve focus groups přítomna, tak může bránit sběru dat. Může totiž dojít k tomu, že se někdo bude bát říct svůj názor (Atkinson 2017: 75).

3.1 Charakteristika mých focus groups

První focus group se skládala ze tří informantů a moderátora, který byl sám autor práce. Všichni informanti patří do druhé generace Vietnamců, narodili se tedy v České republice. Focus group probíhala v českém jazyce, protože všichni účastníci ovládali lépe češtinu než vietnamštinu. Informantům byl puštěn film a poté následovala diskuse o filmu. Účastníci focus group nebyli předem informováni, o čem film byl. Všichni účastníci focus group se navzájem znají. Jména informantů jsou anonymizována. Přepsány byly pouze ty diskuse, které byly důležité.

Prvnímu informantovi je 28 let a má české a vietnamské občanství. V minulosti jeho rodiče vlastnili obchod s oblečením a poté to změnili na večerku. Informant dosáhl středoškolského vzdělání s maturitou. Druhému informantovi je 24 let a má také české a vietnamské občanství. Jeho rodiče vlastnili obchod s oblečením a nyní i restauraci. Informant dosáhl středoškolského vzdělání s maturitou. Třetímu informantovi je 27 let a také má dvojí občanství. Rodiče vlastní večerku. Informant dosáhl středoškolského vzdělání s maturitou.

Druhá focus group se uskutečnila týden po té první. Informanti zůstali stejní, jen přibyla jedna slečna, která také patří do druhé generace Vietnamců. Informantce je 20 let a má české i vietnamské občanství. Její rodiče vlastní bistro. Informantka dosáhla středoškolského vzdělání s maturitou.

3.2 Focus group 1 a focus group 2

Focus group 1:

Autor: „*O čem si myslíte, že byl film?*“

Informant č. 2: „*No asi o Vietnamcovi jako jsme my, že se tu narodil a prostě celkově jeho život, jaký měl.*“

Informant č. 3: „*Taky si myslím a pak na konci filmu umřel.*“

Informant č. 1: „*No to nevím, protože tam nic nenaznačovalo, že by skočil. Jen tam byl ten rozbitý displej s tou kytkou, která může znamenat smrt. Má to hodně významů, vím to z anime.*“

Informant č. 3: „*To nevím, ale někdy tam bylo i něco, čemu jsem úplně nerozuměl. Třeba, jak tam ukazoval jeho mámě to A+ a ona se tam furt objevovala a mizela. To dostával pohlevek nebo co jako.*“

Informant č. 2: „*To určitě znamenalo to, že mu chyběla jakoby ta máma ne? Že od ní nic nedostával jako pochvalu.*“

Informant č. 1: „*Taky si myslím. Nic jiného mě nenapadá.*“

Autor: „*Myslíte si, že to tak fakt je i v reálu?*“

Informant č. 3.: „*Jo, mě nějak extra rodiče nechválili za známky. Myslím si, že asi málokdo dostával pochvalu nebo něco. Spíš tě nechali a nebyli naštvaní.*“

Informant č. 2: „*Já jsem mohl za odměnu si jít zahrát na počítač, takže jsem se ze začátku docela snažil, abych si mohl zahrát.*“

Informant č. 1: „*Ono to tak bývá, ale teď ti děti už něco dostávají, co já vím.*“

Informanti se shodli na tom, že první generace Vietnamců už automaticky očekává, že jejich děti budou mít dobrý prospěch ve škole, a proto se jim nedostává pochvaly. V současné době se už dětem pomalu dostává pochvaly nejen od rodičů, ale i od vietnamské komunity, kdy na Dni dětí, který je pořádán vietnamskou komunitou, dostávají různé odměny za vyznamenání

na vysvědčení. Obecně se ve vietnamské rodině příliš neprojevuje verbální láska. Rodiče se však snaží projevovat lásku ke svým dětem jinými způsoby.

Autor: „*Ještě nějaká scéna vás napadá, kterou jste nechápali?*“

Informant č. 1: „*Ten vlak, jak tam furt projížděl někdy. To tam má nějaký smysl nebo to tam bylo jen tak, protože to vypadalo dobře?*“

Informant č. 2: „*To znamenalo, že nějaký čas uběhl. Já jsem pochopil asi vše. Dobrý bylo to zrcadlo, jak se viděl jako žlutý. Bylo dobře udělaný, znám ten pocit.*“

Informant č. 3: „*Jojo, to bylo dobrý, se pak viděl jako žlutý, protože ho kvůli tomu šikanovali asi. A pak z toho měl depky.*“

Informant č. 1: „*Normální, jsme prostě Vietnamci.*“

Informant č. 2: „*Banánové děti.*“

Autor: „*Byla tam nějaká scéna, se kterou jste nesouhlasili?*“

Informant č. 2: „*Když letěl do Vietnamu, tak jak dával peníze rodině a pak zmizeli, tak si nemyslím, že to je úplně pravda. Někdo třeba nechce jen peníze. Mého dědu vůbec nezajímali třeba peníze a staral se o mně. Ale já zas na rozdíl od tebe s ním jako malý bydlel chvíli ve Vietnamu a ty zas ne no. Takže asi chápu, proč to tam tak máš, že ostatní chtějí jen peníze a pak zmizí.*“

Informant č. 3: „*Já s tou scénou třeba souhlasím. Minulý rok jsem byl Vietnamu za rodinou, kterou nějak moc neznám a vůbec jsem je nějak nezajímal a někdo nedokázal ani pozdravit.*“

Informant č. 1: „*Já s nimi mám docela dobrý vztahy, ale já tam taky strávil nějakou dobu, když jsem byl malý. A jinak peníze chce jakoby každý.*“

Změna identity je podle informantů normální jev. Jak je vnímá majorita je jeden z vlivů na to, jak sebe sami vnímají. Jsou si vědomi toho, že jejich vzhled hraje velkou roli ve formování identity. Informanti došli k tomu závěru, že příbuzní ve Vietnamu o ně mají zájem jen tehdy, když spolu už nějaký vybudovaný vztah mají. V případě, že nemají, tak na ně pohlíží jako na cizince, jelikož se vidí poprvé. Budování vztahu s rodinou ve Vietnamu je pro druhou generaci Vietnamců obtížné, jelikož se vidí zřídka.

Autor: „*Jak na vás působila ty scénky s holkou?*“

Informant č. 2: „*No, měl českou holku a jeho rodiče nechtěli, aby s ní byl, protože je Češka. Docela chápu, proto “respondent č. 1” radši ještě neřekl rodičům, že je s Češkou, protože by od rodičů dostal bídu.*“

Informant č. 1: „*Já jenom čekám na tu správnou chvíli.*“

Informant č. 2: „*Jasný, vždyť jsi s ní už snad dva roky a ještě k tomu spolu i bydlíte.*“

Informant č. 1: „*V klidu, já to mám načasovaný, navíc mamá už o tom tuší, protože ji to někdo řekl, ale ještě jsem ji to nepotvrdil.*“

Autor: „*Tak či tak dostaneš bídu.*“

Informant č. 1: „*To asi jo, ale mně jde jen o to, aby to povolili.*“

Informant č. 2: „*Já nic takového nemusím řešit, já můžu chodit s Češkami a nemusím to nějak tajit, ale musím si prej vzít Vietnamku no. Stejně mě to moc netrápí.*“

Informant č. 3: „*Taky to tak mám, ale když si budu chtít vzít Češku, tak je to moje věc a nenechám si to rozmluvit rodiči.*“

“Bída“ znamená v tomhle smyslu jako mentální výprask. Informanti ví, že jejich rodiče nechtějí, aby si vzali za ženu Češku, a proto se informant č. 1 bojí říct o své české přítelkyni svým rodičům, protože by jeho rodiče nebyli rádi a snažili by se mu vztah rozmluvit. Informanta č. 2 přání rodičů netrápí, protože má špatné předchozí zkušenosti s Češkami, nebrání se však vztahu s Češkami. Informant č. 3 si je vědom přání rodičů, ale i tak se podle nich nehodlá řídit, protože se jedná o jeho život a věří, že udělá správné rozhodnutí.

Autor: „*Jak na vás působila hlavní postava?*“

Informant č. 3: „*Spíše negativně. Podle té hudby a těch scén, kde vypadal smutně, tak asi moc radost ze života neměl. Tam furt bylo, jak je v obchodě nebo že leží doma na posteli.*“

Informant č. 1: „*Jojo, taky to tak na mě působilo. Byl většinu času sám bez kamarádu, dokud tam nepřišla ta holka, která pak stejně odešla, protože ji nechtěli.*“

Informant č. 2: „*Tam byly nakresleny i ty prášky s tím smajlíkem pro zlepšení nálady, takže už jen podle toho je jasný, že asi moc radost ze života neměl.*“

Informant č. 3: „*Právě proto si myslím, že skočil.*“

Autor: „*Měli jste problém si najít kamarády?*“

Informant č. 3: „*Já vůbec. Já se bavil se všemi a neměl jsem s tím nikdy problém.*“

Informant č. 2: „*Já nějakou dobu jo, ale pak jsem si našel partičku, se kterou se bavím furt.*“

Informant č. 1: „*Já, když jsem byl menší, tak docela jo, protože jsem nebyl nějak moc populární a navíc jsem musel pomáhat furt rodičům a starat se o mladší sestru, takže jsem ani neměl moc času na kamarády stejně.*“

Autor: „*Museli jste často rodičům pomáhat?*“

Informant č. 3: „*Já, jo, mě tam furt nutili už od malička, abych tam byl, i když jsem byl ještě malý a ani neměl s čím moc pomáhat, ale musel jsem tam prostě být. Jsem takovou měl skoro celou základku. Nejhorší byly letní prázdniny, protože to jsem tam musel být furt, protože nebylo škola, takže jsem ty prázdniny vůbec nechtěl. Ale jako pouštěli mě ven někdy na chvíli nebo přišli kamarádi za mnou do obchodu.*“

Informant č. 2: „*Jako já tam pomáhal jako malý taky, ale nenutili mě k tomu. Nebyl jsem tam furt, jen o víkendech jsem musel hodně pomáhat, protože to vždycky přišlo zboží, tak jsem jim musel pomoci. Jinak já jsem mohl chodit ven, jak jsem chtěl. Později jsem tam pak byl taky docela často, když jsem byl už starší.*“

Informant č. 3: „*Já teď chodím do práce, takže už tam nemusím být. Je tam teď bratr.*“

Informant č. 2: „*To já taky, ale i tak tam někdy jsem, když někde potřebuji jet. Hlavně o víkendech tam jsem i do večera.*“

Informant č. 1: „*Já tam taky musel být, ale až když jsem byl starší. Teď to schytala moje sestra, že tam furt je, ale my máme večerku a hned vedle toho byt spojený, takže by to bylo jako by byla stejně doma.*“

Hledání českých kamarádů bylo zpočátku pro informanty obtížné, protože například museli trávit mnoho času pomáháním rodičům v práci. Výjimkou je informant č. 1, který s kamarády neměl problém, i když trávil většinu času v obchodu. Pomoc rodičům v práci už od dětství je

zcela běžná. Pracovní morálka rodičů je tím pádem jeden z vlivů, který ovlivňuje vztahy jejich dětí s majoritní společností, protože požadují stejnou morálku i po svých dětech.

Focus group 2:

Autor: *„Objevují se filmu nějaké scény, se kterými nemáte zkušenost jako někdo, kdo patří do druhé generace Vietnamců?“*

Informantka: *„Že byl furt v tom krámu a nebyl nikdy s kamarády. Já jsem nemusela pomáhat od mala rodičům, to až teď musím a stejně si vždy na kamarády najdu čas, když to předem řeknu rodičům.“*

Informant č. 3: *„Ty jsi nemusela, protože máš staršího bratra, který musel.“*

Informant: *„Asi, ale teď už musím, když už brácha pracuje.“*

Informant č. 3: *„Mně se zdá, že holky moc nemusely pomáhat. Zním jednu, která vůbec rodičům nepomáhala v obchodě a jen její starší bratr pomáhal.“*

Informant č. 1: *„Jako já jich pár znám, který teď pomáhají, ale nevím, jestli pomáhali vždycky no. Tady moc holek stejně není, takže nemůžeme vědět.“*

Informantka: *„Holky zas pomáhají hodně doma ale.“*

Informant č. 2: *„Taky to tak má být, a to neplatí jen u Vietnamců.“*

Podle diskuse můžeme vidět, že informantka na rozdíl od mužských informantů nemusela tolik trávit čas pomáháním rodičům v práci, ale pomáhala spíše v domácnosti. Informanti si myslí, že to je z toho důvodu, protože se jedná o dívku. Rodiče bývají na dcery mírnější, nepožadují od nich, aby pracovaly. Jsou raději, kdyby dcery pomáhaly v domácnosti například s vařením a úklidem. Ve vietnamské kultuře je toto běžné, kdy se žena stará o domácnost a muž pracuje.

Informantka: *„Pak to, jak jeho rodiče odmítli ten jeho vztah s Češkou. Mým rodičům to je celkem jedno, jestli budu s Čechem nebo Vietnamcem. Měla jsem českého přítele a bylo jim to jedno. Byli by asi radši, kdybych si vzala v budoucnu Vietnamce, ale velký důraz na to nekladou.“*

Informant č. 3: „Protože jsi totiž holka. Rodiče mi vždy říkali, že je lepší, aby si vzala Vietnamka Čecha než Vietnavec Češku, protože podle nich má muž za úkol jen pracovat a vydělávat peníze, za to žena se musí starat hlavně o domácnost. To podle nich Češky moc neumí. Ale znám jednoho Vietnamce, který si nedávno bral Češku a jeho rodiče s tím byli v pohodě, ale to asi protože má vysokoškolské vzdělání, dobrý příjem a posílá rodičům peníze. Takže v něm mají asi důvěru a věří, že ví, co dělá.“

Informant č. 1: „Taky jsem to už někde slyšel.“

Informant č. 3: „Ono taky hodně záleží, co holka dělá za práci a jaké má vzdělání. Rodinný background je taky důležitý, ale to zas platí celkově i u Vietnamců.“

Informantka: „A pak jak měl asi deprese, tak já s tím teda zkušenosti nemám nebo jako cítila jsem se někdy fakt špatně, ale zas tak až moc, abych se chtěl zabít, to ne.“

Informant č. 3: „Já si myslím, že každý si tím jednou prošel nebo projde. Já jsem se v minulosti jednu dobu cítil taky tak hodně dlouho. Nepomohly mi sice prášky, ale něco jiného.“

Informant č. 2: „Taky, ale nikdy jsem nepřemýšlel, že bych to chtěl ukončit.“

Na rozdíl od mužských informantů může informantka mít romantický vztah s Čechy a její rodiče s tím nemají velký problém. Je to dáno hlavně tím, že první generace Vietnamců má větší důvěru v to, že Češi dokážou finančně zajistit rodinu, než v to, že se Češky dokážou postarat o domácnost. Background hraje též velkou roli v tom, jestli rodiče přijmou vztah jejich dítěte s Čechem nebo Češkou. Lze říct, že pohlaví dítěte má velký vliv na to, co je od nich požadováno.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit vlivy na formování identity příslušníka druhé generace Vietnamců v České republice. Za tímto účelem byla práce rozčleněna do tří kapitol. První kapitola se zabývala teorií transnacionalismu a etnické identity, pomocí kterých byly zobrazeny vlivy na utváření identity. Jelikož je druhá generace Vietnamců vystavena dvěma světům, tak na ně působí vlivy ze dvou odlišných společností. Velký vliv na utváření identity má škola, kde se děti tráví nejvíce času s majoritou, a vytváří si s ní vztahy. Jak jsou vnímáni majoritní společností, má také velký vliv na to, jak vnímají sami sebe. Druhá generace si přebírá společenské hodnoty, jazyk, kulturní normy, morálku atd. ze dvou různých společností, a proto čelí identifikační krizi.

V druhé části byl popsán příběh autoetnografického filmu, který zobrazil život autora a zároveň i vlivy na formování identity autora filmu, který je příslušníkem druhé generace Vietnamců. Mezi hlavní vlivy na utváření identity autora patří národnost, vzhled, jazyk, kulturní normy a hodnoty dvou společností, jak je vnímán majoritní společností, a tak dále.

Výzkumná část obsahovala metodu focus groups s informanty o vytvořeném autoetnografickém filmu. Z diskusí bylo zjištěno, že vietnamští rodiče neprojevují svým dětem lásku verbálně, ale snaží se ji projevovat jinými způsoby. Dobrý prospěch dětí je u rodičů brán jako samozřejmost a není brán na lehkou váhu. Dále bylo zjištěno, že problémy s identitou neměl jenom autor filmu, ale i ostatní příslušníci druhé generace Vietnamců. Pohled majority na Vietnamce, původ Vietnamců a jejich vzhled má velkou roli ve formování identity. Vliv na identitu můžou mít i rodinné vztahy mezi druhou generací a jejich rodinou ve Vietnamu, se kterou ve většině případu nemají vybudovaný vztah a vidí se zřídka. První generace Vietnamců si nepřeje, aby jejich děti měly romantický vztah se členy majoritní společnosti, protože v minulosti nedopadaly míšené páry dobře a předsudky mají na jejich názor také vliv. Druhá generace však jejich přání nenaslouchá a nebrání se romantickému vztahu se členy majoritní společnosti. Přátelství s majoritou mělo také vliv na utváření identity, protože si od nich druhá generace přebírá kulturní normy, hodnoty, zvyky, a tak podobně. Vztahy s majoritou mohly zabraňovat povinnosti spojené s pomocí rodičů v práci, kdy musely děti pomáhat už od nízkého věku. Bylo zjištěno, že pohlaví dítěte má vliv na to, co od dětí požadují jejich rodiče. Dcerám se podle informantů dostává větší volnosti.

Závěrem lze říct, že informanti víceméně souhlasí s obsahem filmu, i když někteří mají v jednotlivostech víceméně rozdílnější zkušenosti. Jsou si však vědomi toho, že zkušenostmi, kterými si prošla hlavní postava, si prochází více Vietnamců druhé generace. Jevy a vlivy zobrazené ve filmu jsou tím pádem intersubjektivní mezi druhou generací Vietnamců.

Seznam použité literatury

- Atkinson, J. D. 2017. *Journey into Social Activism: Qualitative Approaches*. New York: Fordham University Press.
- Aumont, J., L. Šerý 2010. *Obraz*. 2. vyd. Praha: Akademie múzických umění.
- Barešová, I. (ed.) 2010. *Současná problematika východoasijských menšin v České republice*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Barth, F. (ed.) 1998. *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Cultural Difference*. Long Grove: Waveland Press.
- Berger, P. L., T. Luckmann 1999. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Brouček, S. 2003. *Český pohled na Vietnamce: (mediální obraz Vietnamu, Vietnamců a vietnamství)*. Praha: Etnologický ústav AV ČR.
- Casetti, F. 2008. *Filmové teorie 1945-1990*. V Praze: Akademie múzických umění.
- Cichá, M. 2010. Integrace Vietnamců do české společnosti v teorii a praxi, in Barešová, I. (ed.), *Současná problematika východoasijských menšin v České republice*, 72-89. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Černík, J. 2006. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H.
- Drbohlav, D. 2008. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum.
- Ellis, C., T. E. Adams, A. P. Bochner 2011. Autoethnography: An Overview, *Historical Social Research* 4: 273–90. <http://www.jstor.org/stable/23032294> [22. 03. 2023].
- Eriksen, T. H. 2012. *Etnicita a nacionalismus: antropologické perspektivy*. Praha: SLON.
- Ezawa, K., K. Beckman 2012. Animation, Abstraction, *Sampling*, *Grey Room* 47: 98–109. Dostupné z : <http://www.jstor.org/stable/23258592> [22. 03. 2023].
- Fay, B., J. Ogrocká 2002. *Současná filosofie sociálních věd: multikulturní přístup*. Praha: Sociologické nakladatelství.

- Freidingerová, T. 2014. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. Praha: SLON v koedici s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy Praha.
- Hackett, P. M. W., J. B. Schwarzenbach, U. M. Jürgens 2016. Autoethnography, *Consumer Psychology: A Study Guide to Qualitative Research Methods* 1: 87- 90. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/j.ctvddzsr.19> [22. 03. 2023].
- Kitzinger, J. 1995. Introducing Focus Groups, *BMJ: British Medical Journal* 7000: 299-302. <http://www.jstor.org/stable/29728251> [22. 03. 2023].
- Kocourek, J. 2006. Vietnamci v současné ČR, in Černík, J. *S vietnamskými dětmi na českých školách*, 102-117. Jinočany: H & H.
- MacDougall, D. 1978. Ethnographic Film: Failure and Promise, *Annual Review of Anthropology* 7: 405–25. <http://www.jstor.org/stable/2155700> [22. 03. 2023].
- Moisander, J., A. Valtoner 2006. *Qualitative Marketing Research: A Cultural Approach*. CA: Sage Publications.
- Morgan, D. L., J. Krchová 2001. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert.
- Nagel, J. 1994. Constructing Ethnicity: Creating and Recreating Ethnic Identity and Culture, *Social Problems* 1: 152–76. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/3096847> [22. 03. 2023].
- Naroll, R, (eds.) 1964. On Ethnic Unit Classification [and Comments and Reply], *Current Anthropology* 4: 283–312. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2740256> [22. 03. 2023].
- Petráň, T. 2011. *Ecce homo: (esej o vizuální antropologii)*. Pardubice: Univerzita Pardubice.
- Silvio, T. 2010. Animation: The New Performance?, *Journal of Linguistic Anthropology* 2: 422–38. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/43104272> [22. 03. 2023].
- Simons, S. E. 1901. Social Assimilation. I. *American Journal of Sociology* 6: 790–822. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2762026> [22. 03. 2023].
- Szaló, C. 2007. *Transnacionální migrace: proměny identit, hranic a vědění o nich*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Trbola, R., O. Hofírek, M. Rákoczyová 2009. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: SLON.

Uherek, Z., Z. Korecká, T. Pojarová 2008. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*, Praha: Etnologický ústav AV ČR.

Zhou, M., C. L. Bankston. 1994. Social Capital and the Adaptation of the Second Generation: The Case of Vietnamese Youth in New Orleans, *The International Migration Review* 4: 821–45.
Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/2547159> [22. 03. 2023].

Zhou, M., C. L. Bankston. 1998. *Growing Up American: How Vietnamese Children Adapt to Life in the United States*. New York: Russell Sage Foundation.